

»SLOVENE« velja

po pošti na vse strani Jugoslavije in v Ljubljani:

za celo leto naprej... K 34—
za pol leta " " " " 42—
za četrt leta " " " " 21—
za en mesec " " " " 7—

za inostranstvo celoletno K 85—

Sobotna izdaja:za celo leto " " " " K 15—
za inostranstvo " " " " 20—

SLOVENE

Inzerati:

Enostopna petstvesta (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostori)

za enkrat " " " " po K 1-20

Pri naročilu nad 10 objav popust

Najmanjši oglas 398 mm K 4—

Poslano:

Enostopna petstvesta K 3—

Izbija vsak dan izvenim ponedeljek in dan po prazniku, ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nehrankirana pisma se ne sprejemajo. Telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hru. Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase, avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herz. 7563.

Zadružna organizacija.

Zadružna zveza, ki je včeraj imela svoj občni zbor, je matica jugoslovanskega združništva. Ko je dr. Krek pred četrtstoletjem začel gospodarsko združevati našega slovenskega kmeta, da ga reši iz rok kmečkih oderuhov, je tedaj že imel v misli enotno in močno zadružno organizacijo vsega jugoslovanskega kmečkega stanu. Ko še ni bilo nobenega upanja, da bi v dohodnem času mogli misliti na politično združenje vseh Jugoslovancev nekdanje monarhije, je dr. Krek mislil in ustvarjal gospodarsko Jugoslavijo v okviru Zadružne zveze. Z njeno pomočjo se je dvignilo kmečko združništvo v Dalmaciji, v Istri in pod njenim vplivom je zrastle samostojne zadružne organizacije goriskega slovenskega kmeta. Začelo se je živahnejše zadružno delovanje tudi na Štajerskem in Koroškem. Ščasoma so iz te velike organizacije nastale nove zveze, n. pr. istrska, dalmatinska in misliti je bilo treba na ustanovitev centralne zveze; za uresničitev tega načrta je bila prva poklicana Zadružna zveza v Ljubljani. Do tega ni prišlo. Vojska je načrt preprečila. Dr. Kreku ni bilo več dano, da bi bil videl uresničeno politično Jugoslavijo, pač pa je moral tik pred smrtjo gledati, kako so nekateri ljudje hoteli razdrobiti največjo gospodarsko organizacijo našega kmeta.

In vendar se danes zbirajo vse zadružne sile v skupno zadružno organizacijo. Ni več daleč čas, ko si bo slovenski kmet preko hrvaškega seljaka podal roke s srbskim. V Srbiji, kjer je zadružna organizacija tako krasno razvita, bo slovenski zadruhar dobil mogočno oporo.

Gledati nam pa danes ni le na zunanji razvoj kmečkega združništva. Iz ozirov na časovne razmere bo treba pospeševati tudi notranji razvoj. Ko pregledujemo stanje slovenskega združništva, vidimo, da so pri nas kmečke posojilnice in hranilnice v pretežni večini. Izmed 462 zadrug, ki so včlanjene v Zadružni zvezi, je 286 denarnih zadrug. Na Štajerskem so med 122 zadrugami 103 posojilnice. Na Kranjskem je razmerje malo boljše; tu je med 203 zadrugami 91 posojilnica. Razmerje je razumljivo iz ozirov na prvotni smoter združništva: rešitev kmeta iz rok denarnih oderuhov!

Danes se boj proti kapitalizmu in oderuštvi ne more več omejevati na zgolj denarne organizacije. V veliko večji meri moramo začeti gojiti produktivne kmečke zadruge. Kmeta je treba osamosvojiti pri prodaji njegovih pridelkov, prav tako ga je treba postaviti na lastne noge pri nakupovanju njegovih potrebščin. Na običnem zboru »Zadružne zveze« je bila sprožena misel, naj se kmetovna društva razširijo povsod v okviru zadružne organizacije, kjer so seveda predpogoji za nje dani.

Ni dvoma, da se bo tako zasnovano združništvo, na eni strani produktivno, na drugi strani konsumne vrste, polagoma razvilo v mogočno panogo, da bo pomagalo izločiti kapitalizem ter ustvarilo med delavcem in kmetom tisto razmerje, ki je danes skaljeno po zaslugi sedanjega kapitalističnega gospodarstva.

Redna glavna skupščina Zadružne zveze.

Včeraj, 30. aprila, dopoldne se je vršil v veliki dvorani »Uniona« redni občni zbor Zadružne Zveze, kateremu je bilo predloženo poročilo in računski zaključek za devetnajsto upravno leto 1918. Zborovanje je otvoril I. podpredsednik profesor Remec. Predsednik Zadružne Zveze dr. Korošec je poslal običnemu zboru pismo svoje obžalovanja, da mu čas ne dopušča, da bi mogel priti na skupščino. Podpredsednik prof. Remec povdarja, da je Zveza dobro prešla najhujšo krizo, to je polom Avstrije, in da je uspeh delovanja Zveze v preteklem letu zelo zadovoljiv. Z ustanovitvijo naše, ujedinjene Jugoslavije, so tudi za združništvo nastale nove razmere, ki obetajo z ustanovitvijo nove Zadružne centrale v Beogradu združništvo velikih uspehov.

Odobril se je zapisnik o zadnji skupščini. Poročilo načelstva je podal načelstva-

ni ravnatelj Evgen Legat. Denarni promet Zveze se je v zadnjem poslovnem letu jako zvišal in je znašal 525 milijonov kron. Zveza se je znebila skoraj vseh vojnih posojil in je posredovala tudi pri mnogih članicah, da so mogle razpečati svoja vojna posojila. V splošnem zavzema glede vojnih posojil Zveza stališče, da se morajo pri ureditvi tega vprašanja na vsak način varovati koristi zadrug, ker imajo ravno pri teh revnejši sloji naložen svoj denar. Revizij je izvršila Zveza skupno 83. Članic ima Zveza 462. Stik z onimi v zasedenem ozemlju je sicer sedaj nemogoč, vendar pritožb, da bi se bili v to Italijani kaj vmešavali, do sedaj še ni bilo.

Za nadzorstvo je poročal prof. Fran Verbič. Nadzorstvo je imelo tokom leta deset sej. Pregledalo je tudi računski zaključek in ga našlo v redu. Tudi se načelstva sta se vedno udeleževala v svrhu lažje kontrole po dva člana nadzorstva, ki sta potem redno ostale člane informirala.

Računski zaključek, kateri izkazuje 35.657 K 87 v čistega dobička, se je odobrilo. Prepisalo se je 30.000 K na splošno rezervno, ostanek pa kot posebna rezerva. Stanje vlog znaša 114 milijonov kron.

Da se odpomore pomanjkanju v združništvu izobraženih ljudi, je občni zbor sklenil, da stavi Zveza na pristojna mesta resolucije, v katerih se zahteva, da naj se vplele na učiteljsku za one, ki bi imeli veselje kot učitelji službovati na deželi, kot neobvezen predmet knjigovodstva in pouk o zadrugarstvu. Ponavljalna šola naj bi tudi nudila nekoliko pouka o zadrugarstvu. Na orglarski šoli naj se upelje knjigovodstvo kot obližan predmet.

Dosedanji II. podpredsednik profesor Sušnik je odklonil nadaljno izvolitev v načelstvo, ker se mora kot poslanec muditi v Beogradu in mu torej ni mogoče udeleževati se sej. Na mesto njega je bil izvoljen dr. Jaka Mohorič. Istočasno se je odločilo ravnanje Janko Jovan, na mesto katerega je bil izvoljen dr. Mirko Božič.

Pri slučajnostih je omenil g. tajnik, da so blagajne proti tatvini še vedno zavarovane pri Assicurazioni Generali. V kratkem bo sklicala Zadružna Zveza anketo za pomnožitev konsumnih društev.

Pismo iz Sarajeva.

(Posebno poročilo »Slovenca«.)

Najnovejša strankarska grupacija.

Fuzija demokratske stranke s srbsko opozicijo je povzročila v Bosni in Hercegovini tak odmev, kakor ga mnogi niso pričakovali. Srbski radikali so stopili v odprt oster boj proti demokratom. Po shodu v Sarajevu bodo imeli drug velik shod v Banji Luci na mali Uskrs (belo nedeljo). Dnevni red: Boj proti demokratom in organizacija radikalcev.

Skupina okoli muslimanske »Jednakosti« pristaja deloma na radikale (Serif Arnautović), a deloma na demokratsko stranko. Konečni razkol v tej skupini je vprašanje nekaj dni.

Opozicijska muslimanska skupina »Pravde« (Krasnica) te dni tudi preživlja krizo. Tudi v tej skupini se nekateri nagibljejo na jugoslovansko demokratsko stran.

Med opozicijskimi krogi Hrvatov bo morala morda še ta teden pasti odločitev: ali s Sunaričem in »Narodnim klubom« ali (Hercegovina se je že odločila) z Jugoslovanskim klubom, odnosno z Jugoslovansko ljudsko stranko. Po nekem poročilu se je sarajevska duhovščina že odločila za ljudsko stranko. Vašemu dopisniku pa o tem še ni nič definitivnega znano. Po pisavi liberalnega »Jugoslovanskega lista« bi se zdelo, da se v resnici nekaj pripravlja. Če pride do ureditve razmer v vrstah Hrvatov, je verjetno, da pride do kompromisa med takozvano Sunaričevo skupino pravašev in hrvaškimi katoliškimi senijori. Opozicijskega stališča Hrvatje Bosne in Hercegovine nikdar ne bodo zapustili, kakor tudi srbski radikali nikdar ne bodo opustili svojega velikosrbskega separatizma, najsi se tudi javno izreko proti njemu. Bosta li dr. Jozo Sunarič in dr. Cabrajić v novi ljudski

Stranki izvajala vse potrebne posledice, o tem je danes težko soditi. Dejstvo je, da v Bosni danes Jugoslovanski klub, posebej dr. Korošec, pridobiva vedno več simpatij. Celo med Srbi sanjimi. Banjaluska srbska »Jedinstvena Država« (kakor smo že poročali; op. ured.) prinaša o dr. Korošcu tako pohvalen članek, kakor ga ni najti niti v »Narodni Politiki«, niti v »Slovencu«, niti v »Jadranu«, niti v (sarajevski »Jugoslaviji«. Politika stvarnega dela za blagor ljudstva, spojena z iskrenimi težnjami za popolno narodno in državno edinstvo bo našla v Bosni vnetih pristašev.

Jugoslovanska dem. stranka bo zbrala v Bosni disidente raznih skupin in skupnic. Od spretnosti njenih voditeljev je odvisno, če se bo vzdržala pod navalom srbskih radikalcev. Njena temeljna pogreška — kakor vseh ostalih strank — je, da je začela svoje življenje od zgoraj s pompom, mesto s solidnim delom v ljudstvu. Te dni bo začela z agitacijo v pokrajini. Velik dnevnik demokratske stranke je imel začeti izhajati te dni, a je radi tehničnih težav izhajanje za nekaj dni odloženo. Tej stranki je pristopila Ra-de-na (radikalno-demokratsko-napredna omladina), ki se je zbirala okrog »Slovenskega Juga«. Le predsednik Radene g. J. Zubovi se je izjavil proti fuziji ter je izstopil iz stranke. Radena ima svoj socialno-gospodarski program in bo v tem smislu urejevala svojo revijo »Novo delo«, ljudsko prilogo demokratskega dnevnika »Glas Naroda«.

Poleg vse te strankarske raznobarvnosti moremo ugotoviti, da v Bosni in Hercegovini ni prave stranke. Vse skupaj je več ali manj strankarsko osebno dlakocpljenje. Edina organizirana stranka so socialisti. Njihova živavost je izredna. Sistematično izvajajo organizacijo svojih pristašev, združujejo jih v svojih sindikalističnih društvih. Nedavno so prišli tu socialistične voditelje na potu na kongres v Beograd radi revolucionarnih in republikanskih izjav pred vojaški srbske vojske. Po preteku nekaj dni so jih izpustili, ker državno pravdnštvo ni imelo stvarnih dokazov krivde. V svoji borbi proti buržoaziji so započeli socialisti v Bosni fronto proti jugoslovanski dem. stranki.

Narodno gledališče.

V Društvenem domu v Sarajevu se je s Čorovičevim »Zulumčarom« začela prva sezija stalnega narodnega gledališča. Gledališče podpira vlada in je upanje, da se bo obdržalo. Igralske moči so srednje vrste. Večjo pozornost so vzbudili simfonjski koncerti godbe kraljeve garde v oficirskem domu.

To so za Sarajevo velike novosti, ker sličnih umetniških podjetij v Sarajevu že davno ni bilo.

Zrinjsko-Frankopanska slavnost.

LDU. Zagreb, 30. aprila. Z izredno svečanostjo se je vršil danes prenos kosti bana Zrinjskega in Frana Krste Frankopana iz palače Jugoslovanske akademije, kjer je bila krsta razstavljena na mrtvaškem odru, v zagrebsko katedralo, kjer so jih položili v definitivni grob.

Zastopstva

Pogrebni svečanosti se je udeležil kot zastopnik prestolonaslednika Aleksandra general sinus vojvoda Mišić, ministri dr. Alaupović, dr. Kramer, Marinković in dr. Poljak. Deputacijo slovenskih društev je pripeljal poseben vlak ob 8. uri dopoldne na državni kolodvor, pa tudi iz vseh strani Hrvatske so prihajali posebni vlaki z množestvilnimi deputacijami in drugim občinstvom.

Pri svečanosti je zastopal hrvaško zemaljsko vlado ban dr. Paleček s podbanom in ostalimi poverjeniki, deželno vlado za Slovenijo je zastopal poverjenik za uk in bogočastje dr. Verstovšek. Zastopane so bile tudi vse tri naše prestolnice Beograd, Zagreb in Ljubljana ter vsa naša kulturna in politična društva in druge narodne korporacije. Razen teh so se udeležili

slovesnosti odposlanstvo čehoslovanske republike pod vodstvom predsednika čehoslovanske narodne skupščine Tomaška, odposlanstvo poljske republike ter korporativno skoraj vsi člani v Zagrebu se nahajajočih vojaških misij prijateljskih držav, in sicer Francoske, Angleške, Amerike, Poljske in Čehoslovanske.

Blagoslovljenje in govori.

Cerkvena opravila je izvršil zagrebski nadškof dr. Bauer ob asistenci križevškega grško-katoliškega škofa Nyardije, škofov dr. Langa in dr. Premuša ter množestvilne druge duhovščine iz Zagreba in okolice. Po cerkvenem opravilu je prvi pregovoril v imenu osrednje vlade minister Marinković, za njim so govorili ban dr. Paleček, predsednik čehoslovanske narodne skupščine Tomašek in poslanec Ivan Perišić. Zagrebska pevka društva so zapela Zrinjsko-Frankopanko.

Sprevod.

Nato se je razvil veličasten sprevod, kakršnega Zagreb morebiti še ni videl. Po ulicah in trgih, kjer se je sprevod pomikal, so tvorile špalir nepregledne množice, ti soči in tisoči prebivalstva iz Zagreba in okolice. Jelačičev trg in trg pred katedralo sta bila nabito polna. Ceni se, da je gledalo sprevod nad 100.000 ljudi. Ulice, po katerih se je sprevod pomikal, pa tudi večina drugih, so bile v zastavah. Okna so bila okrašena s cveticami, malimi zastavicami, zrinjsko-frankopanskimi grbi, progami in drugimi okraski. Sprevod je otvorila sokolska godba, ki ji je sledil oddelek vojaške konjenice, nato sta korakala dva pehotna polka z godbama, mornarji s tremi narodnimi zastavami, deputacija Turpoljskih plemičev v slikovitih zgodovinskih narodnih nošah, nato slovenski, hrvaški ter srbski Sokoli in slovenski Orli, ki pomešani med seboj, Sokolice, skavti, deputacije raznih društev, med njimi deputacija pevskih društev »Slavca« in »Ljubljanskega Zvona« z zastavami, izredno velike število visokošolcev in visokošolk.

Najimpozantnejši del spreveda je tvorila ogromna množica beguncev iz okupiranega ozemlja z zastavami. Bili so razdeljeni v skupine po svojih domačih krajih in nosili napise krajev, ki so njihova domovina. Tako so manifestirali za popolno ujedinenje naše domovine. Za begunci se sledila razna društva. Nato so nosili Sokoli in častniki vence, ki jih je bilo brez števila. Kot prvega so nosili krasen venec, ki ga je poklonil prestolonaslednik Aleksander. Vence so spremljale dekleta iz vseh jugoslovanskih pokrajin v narodnih nošah. Za venci so šli v Zagrebu se nahajajoči poslanci nekdanjega hrvaškega sabora, kakor tudi poslanci narodnega predstavništva v Beogradu. Sledila je duhovščina, za njo pa so nesli akademiki krsto z ostanke obeh narodnih mučnikov. Častno stražo ob krsti so tvorili Sokoli, častniki, mornarji in akademiki.

Pri grobnici.

Pred nadškofijsko cerkvijo so govorili znani pisatelj, profesor Andrič, profesor dr. Fran Ilesić, v imenu beguncev dr. Werk in v imenu vojaštva general Plivelič. Nato so pevka društva zapela himne »Lepa naša domovina«, »Bože pravde« in »Napreje«, nakar so odnesli krsto v cerkev. Po kratkem ponovnem cerkvenem obredu so položili krsto v nalašč pripravljeno grobnico. Pred cerkvijo je oddalo vojaštvo častne selve, v okolici mesta pa so oddali topovi običajnih 21 strelav.

V ranem jutru.

m Zagreb, 30. aprila. Izvirno poročilo. Povodom današnjih slavnosti se je Zagreb že na vse zgodaj odel v svečane boje. Že od ranega jutra so se valovile neštete množice proti Zrinjevcu. Pred 8. uro dopoldne so se zbirale pred kolodvorji velike množice ljudstva, da sprejmejo Slovence in goste iz pokrajine. Prihajala so dijaška društva, okinčana z zastavami in cvetjem. Sokolska deca je prinašala cvetje in vence, da odličijo krsto mučnikov. Z raznih delov mesta so se čule vojaške godbe, ki so spremljale vojaštvo in Sokole k svečanostim. Prihajala je pehota, konjenica vojaška in so-

kolska ter topništvo. Sokoli in Orli so se zbrali pod svojimi zastavami. Pred Jugoslovansko Akademijo se je zbirala ogromna, pestra množica. Na Zrinjevcu se nikdar doslej ni bilo zbranega toliko sveta. Vojaštvo in policija sta napravila kordon, da bi vzdrževala red.

Pred Jugoslovansko Akademijo.

Okoli pol 9. ure dopoldne so začele najprej prihajati razne korporacije, društva in deputacije iz cele Jugoslavije. Korporacije so prihajale v štiristopih pod svojimi zastavami. Ob trideset na 9. uro je došel župan dr. Srkulj z mestnim svetom, ban z vladnimi poverjeniki, generaliteta, razna poslanstva in vojne misije, ki so v Zagrebu. Za tem je došla množestvena duhovščina, na čelu ji nadškof dr. Bauer, z grško katoliškim škofom Nyaradijo, škofoma Langom in Premušom. Ob 9. uri so došli ministri dr. Alaupović, dr. Kramer, Marjanović, in dr. Poljak, čehoslovaška deputacija in delegati iz Slovenije in Srbije. Ko se je pojavil vojvoda Mršić, ki je zastopal prestolonaslednika Aleksandra, v spremstvu generala Jankovića in častnikov je nastalo hrupno pozdravljanje. Nato je opravil nadškof dr. Bauer z ostalimi škofi cerkvene obrede.

Minister Marinković.

Po končanih obredih je govoril minister Marinković, ki je dejal med drugim: V imenu vlade kraljevine SHS se hočemo pokloniti zemeljskim ostankom narodnih mučnikov Zrinskega in Frankopana s tem, da prisostvujemo proslavi velikega njihovega duha. Svoboda je potrebna narodu kakor luč. Ljubezen do svobode je ustvarila naše junake, ki se jim divimo, ker sta naša junaka v najtežavnejših trenutkih imela pogum, koristiti narodu. Pod strašnim podjarmljenjem je budila ta ljubezen naše narodne velikane po raznih nezdruženih krajih ter jim budila skupno misel o svobodi. Bodočnost zahteva, naša država in naš narod, da sledimo ciljem, ki sta ga označila naša mučenika, Zrinskemu in Frankopanu, ki sta žrtvovala svoje življenje za ujedinjenje in osvoboditev naroda. Slava Zrinskemu in Frankopanu.

Ban.

Nato je govoril ban dr. Paleček, ki je slavil naše narodno ujedinjenje, ki ga hoče krepiti naša sloga. Treba je, da dobi naša država vse kraje, ki ji po pravici pripadajo. Naša država bo integralna celota, ako zmagaja mednarodna pravica in poštenost. Prvoborilec našega narodnega ujedinjenja, Zrinskemu in Frankopanu kliče — slava. Spominja pa se tudi onih tisočev mož, ki so padli po raznih evropskih bojiščih za isto idejo. S hvaležnostjo se spričo prisotnih Srbov spominja srbskih seljakov, ki so padli v borbi za naše ujedinjenje ter kliče na slavno bodočnost naše države Srbov, Hrvatov in Slovencev ter dinastije Karagjorgjevičev.

V imenu čehoslovaške republike

je govoril predsednik čehoslovaške narodne skupščine Tomašek v češkem jeziku in povdarjal enotnost nastopa Čehoslovakov in Jugoslovancev v borbi za ideale Zrinskega in Frankopana. Jugoslavi in Čehoslovaki so bili vedno prožeti s spomini nanju v borbi za naše osvoboditev. Koncem govora naglašala potrebo skupnega dela tudi v bodočnosti med Čehoslovaki, Srbi, Hrvati, Slovenci. Zvestoba za zvestobo in svobodo bomo našli kot bratje drug drugega. — Govoru so sledile burne in dolgotrajne ovacije.

V imenu Starčevićeve stranke prava je govoril poslanec dr. Perić, ki je naglašal, da se je Starčevićeva stranka prava nad pol stoletja borila za ideje, ki sta jih zastopala Zrinski in Frankopan in za katero sta umrla mučeniške smrti. Spominja se s hvaležnostjo vseh naših prvoboriteljev, Kumičića, Skerbića, Kreka in Supila, ki so se borili za našo svobodo. Dela za naš narod Srbov, Hrvatov in Slovencev, za rešitev vprašanj, ki jih sedaj rešujemo in od katerih zavisi naša bodočnost, svoboda in čast, bo pospeševala vedno le bratska ljubav. Samo z njo bomo najdostojnejše počastili spomin naših mučnikov in pomagali izmučenemu narodu. Le na ta način bomo dosegli, da nam ne bo potreba novih junakov, ki bi se za nas borili, niti mučnikov, ki bi morali umirati za novo državno svobodo, kakor sta morala Zrinski in Frankopan.

Zatem so pevska društva odpela Zrinsko-Frankopansko pesem.

Sprevod.

Po končanih govorih pred akademijo se je razvrstila spreved. Na čelu so nosili venec prestolonaslednika Aleksandra in še nad 100 drugih vencev, poslanih iz vseh delov Jugoslavije in ostalih jugoslovanskih dežel. Za venci so korakala sokolska društva, eskadron srbske konjenice, sokolska konjenica, 2 bataljona srbske vojske, razni oddelki mornarice, visokošolska mladina, deputacije, razna društva in vojaška zastopstva. Spreveda se je udeležilo tudi okoli 1500 beguncev iz okupiranih krajev z napismi mest iz zasedenega ozemlja pod vodstvom dr. Vilića, Milana Marjanovića, Vladimira Nazorja in Katalinić-Jeretova.

Nato so dvignili krsto z zemeljskimi ostanki Zrinskega in Frankopana z mrtvaškega odra. Krsto so nosili akademiki in Sokoli. Za krsto so korakali zastopniki civilnih in vojaških oblasti, poslanci in deputacije in svečanostni odbor. Spreved so zaključili oddelki topništva. Okoli 10. ure je krenil spreved v Vukovičevu ulico odkoder se je pomikal čez Vseučiliški trg, Ilico, Jelačićev trg pred stolno cerkev. Vse ljudske in srednje šole so tvorile špalir ob Banace ulice skozi Ilico. V sprevedu so svirale vojaške in sokolske godbe. Okoli 11. ure je spreved došel pred stolno cerkev.

Pred stolno cerkvijo

je govoril v imenu hrvatskih književnikov prof. Andrić, ki je slavil Zrinskega in Frankopana kot pesnika. Za njima je govoril v imenu Slovenske Matice profesor dr. Fran Ilešić, ki je dejal med drugim: Padle so glave in ves svet je stal ob čudi. Padle so glave in svet je ostrmel. Dogodilo se je nekaj strašnega. Padla sta borca za pravdo Jugoslovancev proti tiranstvu. Okoli dva in pol stoletja je minilo od tedaj pod habsburškim jarmom. In današnji dan. Narod Zrinskega in Frankopana je vstal! Zrinski in Frankopan, ki sta padla tudi za Slovence, glejta svoje Slovence tukaj, ki blagosiljavajo vajino delo. Gradimo nov dom. Toda naša nova zgradba ne sme biti stol Matije Gubca, tudi naj ne bo stari grad Zrinskega, ampak naš dom naj bo dom prostoran, velik in solnčen. — Govoru je sledilo burno odobravanje.

V imenu beguncev

je govoril dr. Werk, urednik lista »Adriatic« Jugoslavo, ki je protestiral proti italijanski pohlepnosti in apeliral na ves kulturni svet in Wilsona, naj usliši naše upravičene zahteve. Na koncu je dejal: Verujemo v zmago pravice, ker je začeta vojna vsaki sili. Pozdravlja velikega Wilsona in one redke predstavnike italijanskega naroda, ki se še vedno zavedajo skupnih nalog na obalah Jadranskega morja. Zagotavljamo pa, da bomo odbili vsak tuj napad na naše jugoslovanske kraje. — Na te besede so sledile burne manifestacije za osvoboditev zasedenih krajev.

Za tem je govoril general Plivelić, ki je v svojem govoru povdarjal zasluge Zrinskega in Frankopana kot vojaka.

V cerkvi.

Po njegovem govoru so prenesli krsto Zrinskega in Frankopana v cerkev, kjer je bil svečanostni rekvijem, na kar so položili krsto v grobnico.

Vsa proslava je imela značaj velikanskih narodnih manifestacij za edinstvo jugoslovanske države. Bile so to manifestacije, ki so morebiti presegle vse dosedanje proslave na ozemlju vsega jugoslovanskega naroda.

Pri ukrajinskem poljskem poslaniku.

Živimo v dneh čudov in presenečenj. Kdo bi si kdaj mogel misliti, da bo našel tu v Ljubljani poljsko poslaništvo, ki ima svoj sedež tam v Kijevu nad Dnjeprom, a je sedaj prispelo semkaj na več dni, da se odpotuje.

In vendar se je zgodilo. Ko sem zvedel, da stanuje v hotelu »Union« voditelj poslov poljske republike na Ukrajini gosp. minister Bogdan Kutylowski, sem ga šel obiskat, da seznanim čitatelje z zgodovino njegovega poslanstva in z utisi njegovega potovanja. Radovoljno je ustregel tej prošnji.

»Bil sem sam dolgo let častnikar, urednik »Kraja« v Petrogradu, — mi je pripomnil G. Kutylowski, — in zato rad ustrezem »Slovincu« z vsemi informacijami, kakor le morem. Ko sem prispel v Ljubljano, sem hotel predvsem pozdraviti dr. Lenarda, s katerim sem se zeznanil pred leti v Krakovu. Iščem ga od takrat, ko sem prišel, in vem, da je še v nedeljo sedel v unijski kavarni, toda ne morem ga dobiti. Res žal mi je to, posebno ko ne morem več kot dva do tri dni tu ostati. Vprašujete me o dogodkih, ki smo jih tako na nenavadnem način preživeli? Odigravajo se danes na svetu stvari, o katerih ni mogel človek preje v vseh podrobnostih niti slutiti.

Samo ljudje, ki so zrl v bodočnost z globokejšim pogledom, so dobro vedeli, da mora ta strašni evropski prevrat poklicati v življenje čisto nove politične in družabne enote in ustvariti čisto nov politični položaj.

Posebno v Rusiji, ki je stala pod carsko vlado nad prepadom in koje notranja mešanica je stopila živo na dan že za časa japonske vojne in po tej vojni. Ne le narod poljski, ki ni nikdar pozabil na svetlo svojo preteklost in ni nikdar prenehal verovati v svojo lepšo bodočnost, ampak tudi drugi narodi z mlajšo kulturo, ki so že resignirali na svoj državno-politični ideal, ali pa ga niso nikdar imeli, kot Ukrajinci, Litvini, Estonci, Armenci, Gruzinci in drugi, so porabili prvo priložnost, da so proglasili svojo samostojnost in tako pokazali svetu, da je bila moč carizma oprta samo na fizično silo nasproti narodom, ki se niso

mogli braniti, in da nimajo ničesar skupnega z imperalistično Rusijo, z Rusijo demoralizacije in reakcije.

To je storila tudi Ukrajina, četudi je dosegla svojo državnost s pomočjo Nemcev. A Poljska je z Ukrajino po svoji zgodovini tesno zvezana in ima tam svoje koristi, katerim se ne more nikdar odreči. Poljaki imamo na Ukrajini na desnem bregu Dnjeptra okrog 2 milijona rojakov, ki tu že davno prebivajo, imamo veleposestva in močno razvito obrt. Imeli smo armado, ki se je organizirala na ukrajinskih tleh že za časa te vojne. Na podlagi teh dejstev je bilo potrebno v Kijevu poljsko poslaništvo, ki je tam delovalo več mesecev, in sicer najprej za časa vlade hetmana Skoropadškega, a pozneje, ko je vstaja pod vodstvom Petlure vrgla hetmanovo vlado za časa direktorijata, ki še danes obstoja in se dosedaj neuspešno bojuje z socialno-revolucionarnim gibanjem, ki je pridobilo danes boljševiski značaj.

Veliko bi imel pripovedovati, zakaj se je to zgodilo, čeravno hoče velika večina vaškega prebivalstva samo miru, reda in pa možnosti, da se lahko posveti delu. Pripomnim naj samo, da ko so se koncem januarja boljševiski (deloma ruski, deloma ukrajinski) približali Kijevu, se je moralo poslaništvo skupno z direktorijatom preseliti v Vinico, malo mesto nad reko Bug; a ko je kaos boljševiskega grozil poplavititi tudi to improvizirano prestolico, se je preselil direktorijat v Galicijo na sporno ozemlje, na katerem so se še zraven vršili luti boji z Rusini, ki so napadali poljski Lvov. In tako je moralo poljsko poslaništvo odpotovati v Odeso ob Črnem morju, ki stoji pod varstvom oboroženih sil entente.

Prispeli so v Odeso ukrajinski ministri, vršili so se pogajanja, a čas je bežal. In počasi so nam dohajale vesti, da zapuščajo francoske in grške čete Cherson, Nikolajev, Očakov in da se boljševiski obroč približuje vedno bolj Odesi sami, čeravno je še ni zaprl od zahoda. Tako je minul marec.

Še vedno so prihajale nove grške čete, še se je govorilo, da ne bo Odesa nikdar padla pod boljševisko vlado, da smo tu popolnoma varni. A naenkrat smo zvedeli, da je poveljstvo ententinih armad na vzhodu sklenilo zapustiti to mesto.

Ta vest je vzbudila splošno paniko, posebno še, ko so lokalni boljševiski s svojo agitacijo dosegli, da je prenehalo delo na železnih. Nikdo ni mogel odpotovati z vlakom, ker je ves promet na postaji stal in so pogasili ogenj na vseh lokomotivah. Na pristanišču je vladalo kaotično stanje, posadka ruskih trgovskih ladij je bila nezanesljiva in nobeden ni vedel, kdaj te ladje odpotujejo.

Dne 5. aprila zjutraj smo odpotovali pod varstvom nekaj poljskih vojakov iz Odesa. Na vozu, katerega smo na čudežen način rekvirirali, je ležal arhiv in naša prtljaga, a za vozom smo šli sami v dežju krogeli, katere so sipale na nas boljševiske bande, ki so nas na vsakem križišču obstreljevale. A k sreči brezuspešno. Tako smo odhajali z mesta, za nami je vstajal dim in požar in čuti je bilo eksplozijo municije.

V teku dveh dni smo dospeli peš in na vozech (kupili smo od nemških kolonistov pod Odeso par konj) do Ovidjopola nad Dnjestrom, na meji Besarabije, katero so že zasedle rumunske čete.

Srečno smo prispeli na jadrnicah čez vodo in končno smo dospeli v Alkermann, kjer smo zvečer na tretji dan potovanja slišali v restavraciji orkester in modernizirane turške pesmi...

Drugi dan zjutraj smo odšli proti Galacu. Potovanje, ki traja v mirnem času le tri ure, je trajalo tri dni. Dva dni smo prebili v vagonih na postaji Besarabescu in v mestu enakega imena, kjer pa nismo mogli ničesar drugega kupiti, kakor dobrega domačega vina.

Potem smo dospeli v Galac ob Donavi, kjer smo se zopet par dni zamudili, nato v Bukarešt, do katerega smo potovali ves dan, zroč z žalostjo na opustošen kraj in na neobsejana polja. Po gostoljubnem sprejemu v rumunski prestolici po rumunski vladi smo potovali čez erdeljske Karpate preko Segedina do Vinkovcev. Ekspresni vlak Pariz-Bukarešt več ne vozi. Ker smo zamudili Simplonekspress, smo morali ves dan čakati v Vinkovcih. Končno nas je vzel s seboj vlak iz Belgrada in tako smo prispeli v Ljubljano, v prelepo starodavno Emono, polno spominov in prič kulturne bratskega slovenskega naroda, katero smo ob prvem pogledu vzljubili.

Od tu čez Dunaj do Varšave, noseč iz Ljubljane najlepše spomine o ljudeh, ki smo jih spoznali in stvarih, ki smo jih videli.

Postojnski dekan izgnan iz Postojne.

Te dni je italijanska oblast izgnala iz Postojne ondolnega dekana, gosp. Ivana Beatra. Kot razlog so mu navedli, da še

vedno občuje z ljubljanskim škofom, dasi bi moral priznati sedaj tržaškega za svojega škofa. Druga njegova krivda je, da se ne pokori odredbam glede zbiranja ljudstva, češ, da je imel protipostavno na Veliko noč procesijo. Odloga so mu dali pet ur. Dobil je na razpolago do demarkacijske črte osebni avto, na katerem je smel odpeljati nekaj ročne prtljage. Seboj ni smel vzeti nobenega spremljevalca. Pred odhodom je v naglici izročil cerkveno premoženje in ključce dekanije pisarne cerkvenim ključarjem. Tako je ostalo mesto Postojna brez dušnega pastirja; kaplana so bili izgnali že pred par meseci.

Boji na Koroškem.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 30. t. m. ob dvanajstih iz uradnega vira: V noči od 29. do 30. razven nekaj topniških strelcev vse mirno. Položaj neizpremenjen. Pri večerajšnjih bojih smo zaplenili 12 topov in poškodovali mnogo drugih ter s tem uničili, oziroma poškodovali največji del topništva, ki je vedno streljalo na Velikovec in Sinčo ves in rušilo naše vasi.

Nemško poročilo.

LDU. Dunaj, 30. aprila. (DKU.) Iz Celovca poročajo o vojaškem položaju, nastalem vsled prodiranja Jugoslovancev: Koroški narodni brambi se je v beljaškem kotu posrečilo sinoči zopet zavzeti postajo in kraj Področico in Sv. Jakob. Sv. Jakob smo sicer ponoči začasno izgubili, vendar pa ga je narodna bramba davi zopet osvojila. V celovškem okolišu je koroška narodna bramba zopet priborila Grabštajn.

Mirovni posvet.

Nekaj podobnega smo doživeli samo o prihodu Wilsona v Rim. Tedaj je italijanski narod navdušeno pozdravil Wilsona kot apostola zveze narodov in oznanjevalca trajnega miru. Ako bi bil Wilson človek, ki se lovi za popularnostjo, bi ga bile sedanje manifestacije v Italiji gotovo vznemirile. Toda prav zato, ker je občudovalec in iskren prijatelj italijanskega naroda, bo vztrajal do konca v tej borbi, in vsi pravi prijatelji italijanskega naroda bodo izprevideli prej ali slej, da je pravica na Wilsonovi strani. — »New York Times« pravijo, da Italijani nimajo pravice, smatrati londonski pakt za minimum svojih zahtev, ker so ga oni sami prekršili prvi s tem, da ne priznavajo klavzule, ki določa, da ima Reka ostati jugoslovanska. — »New York World« smatra italijanskega zahtevo po Reki za prekršitev pogojev premirja in pravi, da bi imel mir mnogo sličnosti z najzloglasnejšimi postopki Metternichove diplomacije, ako se ta italijanska zahteva oživotvori. List pripominja, da je zadnja izjava Wilsona pravzaprav nekaj ultimatum. Ako si Evropa želi takega miru, kakršnega hoče doseči Italija, naj si ga stvari sama. Amerika ne bo sprejela takega novega imperialističnega programa. — »Morning Post« priobčuje brzobjavke iz New Yorka, ki veli, da bo Italija dobro preudarila, kaj more pridobiti in kaj izgubiti, zavedajoč se, da niti Reka, niti ves jadranski problem ni vreden toliko, kot svetovni mir.

Italijani za »pravi« in trajni mir

LDU Rim, 30. aprila. (Brezlično.) Začetkom večerajšnje seje zbornice so se predčitale pozdravne brzobjavke iz zasedenih krajev. Zbornica jih je izvemši socialne demokrate burno sprejela. Ministrski predsednik Orlando je imel večurni govor o italijanskih pravicah po Reki; večkrat so ga prekinili z dolgim odobravanjem. Za njim je govoril Luzatti in stavil dogovorno s seznatom svoj predlog. V imenu ofic. soc. demokratov je govoril Durati o italijanski zahtevi po Reki. Zbornica mu je pritrdila. Luzattijev predlog, ki ga je zbornica s pomenskim glasovanjem sprejela s 380 glasovi proti 40 glasovom, se glasi: Zbornica izreka vladi popolno zaupanje, da bo najvišje pravice naroda branila ter potem sklenila pravi in trajni mir.

Na račun Jugoslovancev.

LDU Berlin, 30. aprila. (DunKU.) »Berliner Tageblatt« javlja iz Ženeve: Iz Pariza došle vesti pravijo, da se bo Wilson z zastopniki italijanske vlade v kratkem poravnal. Wilson da se sicer ni vdeležil posvetovanja, ki sta jih vodila Lloyd George in Pichon, pogajanja pa da so tekom zadnjih 24 ur prav izdatno napredovala, da se more računati s tem, da se bo snov konflikta odstranila. Pichon in Lloyd George da sta že našla obliko, ki daje Italijanom na račun Jugoslovancev priznanja in ki je sposobna olajšati Orlando umik, ki je neizogiben.

Rim za anksijo Reke in Dalmacije.

LDU Berlin, 30. aprila. (DunKU.) »Berliner Tageblatt« javlja iz Lugana: V svečani seji je zahtevala rimska občina takojšnjo aneksijo Reke in ostalih dalmatijskih mest, posebno Zadra in Trogira. Ob zvonjenju kapitolskih zvonov in ob sviranju vojne himne je šel občinski svet na Kviri-

rinal. Vsa kraljeva rodbina je došla na balkon, kjer je kralj poslušal dnevni red občinskega sveta.

LDU Bazel, 29. aprila. (DunkU.) Italijanski listi prinašajo dolge brzojavke o neprestanih demonstracijah po vsej Italiji, ki zahtevajo takojšnjo aneksijo vse Dalmacije. Rimski župan je pozivljaval prebivalstvo, naj gre danes v splošnem sprevedu na Kviral, da vpricho kralja izrazijo svoje svete pravice. Barzilaj je izjavil, da se nikakor ne vrne več v Pariz.

Prvi majnik.

Ko je socialno-demokratska stranka na mednarodnem delavskem kongresu v Parizu v juliju leta 1889, sklenila proglasiti prvi majnik za vesoljni praznik organiziranega delavstva, je pokazala pri izbiri dneva mnogo okusa. Odbrala si je čas, ki se je zdel človeškemu rodu izza davnih časov simboličen in mnogopomenben. Njen čut se je nehoté združil s čutom srednjeveških obrtniških delavcev, ki so praznovali meseca maja v svojih obzidanih mestih praznik dela in pamladanskega veselja. Obhodi v cvetju in rojdanju na zelenih tratah mestnega teritorija so pričali o enostavnih, a zato ne neugodnih delovnih pogojih tedanjega delavca. Nepretrgana gre nit razvoja skozi zgodovino, ki nam kaže vsepovsod majnik kot praznik delavnega ljudstva. Socialna demokracija je dala temu prazniku konkretnosti, realnejši misel in je položila vanj vse zahteve delavstva po izboljšanju njegovega gospodarskega položaja. Iz pesniškega, z versko mislijo prepojenega praznovanja se je storil bojni klic, poln revolucionarne sile. Prvi majnik je postal gonilna moč, usmerjena in naravnana k popolnemu preosnovanju kapitalističnega družabnega reda. Ta velikanski prevrat v pomenu majniškega praznika nam odkriva globoko in prepričevalno, kako so se celoma in korenito izpremenile gospodarske razmere delavskega stanu v teku tega časa. Le iz nezdravih tovarniških življenjskih pogojev, le iz izrabljanja in izmožgavanja se je mogla poroditi ta izprememba. Praznik cvetja je mogel le vsled kapitalistične prepotence postati dan vojne napovedi. Stojimo v času, ko se bodo zahteve, s katerimi je bil spojen prvi majnik, bržkone izpolnile. In čim bolj se bližamo temu zgodovinskega trenutku, tembolj se izpreminja ta praznik v veličasten simbol dela, ki zadobiva univerzalen, vsečloveški pomen. Delo je oni ustvarjajoči, svet obrazujoči princip, ki gradi človeško kulturo in iz katerega izhaja naša rešitev. To velja za vse sloje in vse narode, za vse čase in vse dežele. Ta zmisel praznika bo brez dvoma prodril in zmagal. Prvi majnik bo postal tako praznik celega kulturnega sveta.

Oriovski tabor na Šmarni gori.

Ljubljansko okrožje »Orlov« priredi v nedeljo 4. maja t. l. skupen izlet na Šmarno goro po sledečem redu. Orli se zbirajo ob pol 8. uri zjutraj v št. Vidu pred društveno dvorano. Ob 8. uri skupen odhod z godbo na čelu. Ob pol 10. uri sv. maša s pridigo v kapelici zraven cerkve. Po sv. opravilu zborovanje na »Planinci«. Predsedstvo O. Z. bo zastopal br. profesor Puntar, ki bo imel govor. Poleg omenjenega govornika nastopijo tudi br. Stefan Erman in drugi. Po končanem zborovanju odhod v št. Vid k skupnemu kosilu pri Cebavu. Popoldne Šmarnice v farni cerkvi sv. Vida. Potem občni zbor ljubljanskega okrožja. Po občnem zboru javni nastop Orlov. Nato prosta zabava s petjem, srečolovom, šaljivo pošto itd. Pri celodnevni prireditvi sodeluje »Jeseniška društvena godba«. Bratje Orli in prijatelji naše mladinske organizacije prihitite v nedeljo vsi na Šmarno goro!

Politične novice.

+ Župnika v Vinici, Gregorja Königa, ki je po rodu Kočevar, so zaprli. Očitajo mu, da je pripravljal ljudstvo na upor. Sodna preiskava bo dognala, kaj je na tem resnice.

+ Socialisti o šolstvu in verstvu. Majska številka »Napreje« piše v članku, naslovljenem »Socializem in umetnost« med drugim tudi: »Kmalu bo odpravljen iz šol veronauk. S kom ga nadomestimo? Z literaturo in umetnostjo! Če smo se mogli učiti na pamet imena Jožefovih bratov, prerokov itd., se bomo mogli učiti tudi imena slavnih svetovnih literatov in umetnikov.« Zanimivo bi bilo, kaj več slišati o tem, kakšne bodo duše tistih proletarskih otrok bodočnosti, v katere bodo vsadili namesto ljubezni božje najlepše odstavke iz Macharjevega »Rima« ali podobne »umetniške« knjige. Slovenski duševni kulturi se obljublja klasični časi, kadar izvede »Napreje« člankar svoj vzgojni načrt, in človeški družbi vek ljubezni, socialne pravičnosti, medsebojne pomoči, zavesti dolžnosti in žrtve, kadar socialisti

»kmalu« zamenjajo v šolah Kristusovo besedo s tisto modrostjo, ki jo za prvi maj prodaja »Napreje« kulturni odrešenik.

+ Slovenci in židje. 14. številka hrvaškega sionističnega glasila »Židov (Hajhudi)« se v članku »Slovenci i židovi« brani proti slovenskim listom, ki so opozarjali na nevarnost priseljevanja židov v Slovenijo. List to pojmuje kot izraz sovražstva proti judovskemu plemenu, medtem ko je v resnici le opravljena skrb pred razjedajočim gospodarskim vplivom židovskega elementa. List končuje z besedami: »Židje se v Ljubljani organizirajo, da, oni ustanovljajo majhno molitnico in se s podporo poverjenika za uk in bogočastje za Slovenijo odcepljajo od izraelske bogochastne občine v Gradcu. Dobro nam došli, bratje židje, z one strani Sutle«

+ Republikansko gibanje v Bolgariji. »Le Temps« piše: Protidinastično gibanje v Bolgariji narašča od dne do dne. Ljudska in socialistična stranka ne prikrivajo svojega namena in uprizarjajo močno republikansko propagando. Stranke levece zahtevajo republiko, medtem ko zmernejše stranke hočejo vladarja iz angleške vladarske hiše, ali pa kar najožjo zvezo z Jugoslavijo.

+ Tajni pogovori med Karlom in Viljemom. »Narodna Politika« poroča, da je skrivna brzojavna postaja, ki so jo imeli Čehi v bližini Prage, ulovila vedno tudi tajne pogovore med Karlom, ki se je nazival s pseudonimom Hauptmann Krauss, in Viljemom. Na ta način so Čehi vedno vedeli za resnični položaj, ki je bil tako pogosto zelo različen od lažljivih uradnih objav. Ko je bil položaj Avstrije najbolj kritičen, je zahteval avstrijski vojni minister v Berlin poročil o kinematografski umetnici Mia May, ki je bila zbolela. Dne 28. okt. je poročal Dunaj, da so se začela pogajanja o premirju. Ko je sporočil še odgovor na Wilsonovo noto, so Čehi zasedli brzojavno progo Dunaj—Berlin.

Dnevne novice.

— Radi praznovanja 1. majnika v tiskarnah »Slovenec« jutri ne bo izšel.

— Vojaški fond, študentske itd. se še upravljajo. Slovenski častniki, vojniki in njih zaostali naj ne pozabijo vlagati tozadavne prošnje.

— Slovenski vojni red (uradna izdaja) za osebne vlake na vseh progah južne železnice v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, veljaven od 1. maja 1919 je izšel v zalogi obratnega nadzorništva južne železnice v Ljubljani in ga stranke lahko dobe — v kolikor naklada dopušča — pri osebnih blaginjah v Ljubljani gl. kol., Celje in Maribor gl. k. Cena 3 K za izvod. Nabavo stenskega voznega reda posredujejo tudi vse druge postaje južne železnice. — Pripominjamo, da se na progah južne železnice vojni red za osebne vlake s 1. majem 1919 ni nič spremenil in vozijo torej vsi vlaki, kakor so bili razglašeni svoj čas po tom časopisja.

— Živinski sejmi na Slovenskem. Od več krajev prihajajo vprašanja, kaj je sedaj z živinskimi sejmi na Slovenskem, ki so bili doslej prepovedani. Kakor smo poučeni, morejo občine razpisati sejme, katerih prepoved je razveljavljena prav za prav že z razglasitvijo svobodne trgovine; vlada v tem oziru ne bo delala težav. Razume se pa samo po sebi, da se bodo sejmi prepovedovali od slučaja do slučaja, če se pojavi kje kužna bolezen.

— Vabilo na občni zbor čebelarstva podružnice za metliški sodni okraj v Metliki, ki bo 4. maja t. l. ob 9. dopoldne v sobi 1. razreda ljud. šole v Metliki. Dnevni red: 1. Vzdrnilo iz spanja; 2. Predavanje o naprednem čebelarstvu; 3. Volitve; 4. Ogled male razstave najpotrebnejšega čebelarstva orodja; 5. Ob lepem vremenu ogled šolskega čebelnjaka. — Odbor.

— Konec aprila v ledu. Potnik, ki je danes prekoratil demarkacijsko črto na Stajerskem, nam je sporočil, da je bila danes zjutraj do Groblenega pokrita vsa zemlja z ledeno skorjo, sneg pa je pobelil najnižje holmiče. Uničeno je ondi vse zgodnje sadno drevje, posebno pa zgodnja trta.

— V Radomljah je imel preteklo nedeljo shod g. poslanec Sušnik, Mati učiteljice se je izrazila med kmeti: »Je že spet eden prišel hujskat!« Povemo: Kdor v Radomljah hujska, je čisto drugi. Ko bo ljudstvo sito tega dela »za narodov blagor«, bo že znalo pomesti. Dolgo ta drendaj ne bo trajal.

— V aprilu zmrznil. Pred okoli 12 dnevi sta šla posestnikov sin Anton Logar in zasebnik Jožef Bucek, oba iz Boh. Bistrice, čez Suhoplanino na Primorsko kupovat blago. Nazaj grede po isti poti je Logar, ki je bil bolj slaboten in rahlega zdravja vsled velikega viharja, mraza in snega popolnoma onemogel tako, da ga je moral tovariš nesti in vleči. A tudi slednjega so začele moči zapuščati. Treba mu je bilo misliti na lastno varnost, da ne bi zmrznil. Radi tega je pustil Logarja, ki je bil že skoro mrtev, na licu mesta in šel v Boh. Bistrico po pomoč, kamor je šele drugi dan došla. Še isto

dopoldne so šli Logarjevi z Buckom na kraj nesreče, kjer so našli Logarja popolnoma zmrznenega ter ga še isti večer prinesli domov. Zdravnik, ki je ponesrečenega preiskal, je ugotovil, da je smrt nastopila vsled zmrznjenja.

Ljubljanske novice.

lj Seja odbora Katol. tisk. društva bo v torek, dne 6. maja, ob pol 4. uri popoldne.

lj Pouka prost dan je današnji 1. maj na vseh ljubljanskih ljudskih, meščanskih in srednjih šolah. Tako je sklenil včeraj višji šolski svet v Ljubljani.

lj Slovenski Marijini kongregaciji go spa in gospodov vabimo k skupnemu shodu ljubljanskih Marijinih kongregacij, ki bo v nedeljo, dne 4. maja, ob 5. uri popoldne v stolnici. Udeležniki naj vzemo s seboj družbene znake.

lj Ženski odsek šentjakobskega prosv. društva ima redno sejo v petek, 2. maja, ob 7. uri zvečer v društvenih prostorih. Prosimo polnoštevilne udeležbe.

lj Pevska vaja za Vodnikovo slavnost danes zvečer točno ob osmih v društveni sobi na Jurčičevem trgu. Udeležite se vsi! — Pevovodja.

lj Ljubljansko prostovoljno gasilno društvo ima v nedeljo, dne 4. maja, ob 8. uri zjutraj v cerkvi Sv. Florijana običajno svojo mašo, katere se udeležijo tudi vsa gasilna društva okolice ljubljanske. Odhod iz Mestnega doma ob pol 8. uri z godbo. Po maši se vrši obhod po mestu, in sicer čez Szentjakobski most po Bregu, Turjaškem trgu, Gosposki ulici, mimo kavarne »Zvezda«, Dunajski cesti, Sodni ulici, mimo »Uniona«, po Sv. Petra cesti, čez Jubilejni most nazaj v Mestni dom.

lj Gledališki svet. Člani Gledališkega sveta se vabijo na sejo, ki bo v petek, dne 2. maja ob petih popoldne v pisarni Matice slovenske.

lj Francosko-slovenska organizacija. Danes, sredi zvečer ne bo običajne konverzacije, ker je dvorana dana na razpolago dijakom.

lj Dobrodelen koncert za slovenske akademike priredi v petek, 2. maja, v veliki dvorani Narodnega doma g. Ksavera Gajeva (sopran), g. Cirila Medvedova (alt), g. Ivan Karel Sancin (glosli), in Lucian Marija Škerjanc (glasovir). Na sporedu so točke znanih slovanskih skladateljev, Čajkovsky, Dworak, Szymanowski, Lajovic, poleg teh pa pač najbolj zanimive skladbe nadarjenega mladega komponista g. L. M. Škerjanca. Predprodaja vsopnic za koncert, katerega podrobnosti spored je razviden z lepakov, se prične jutri v tobakarni Hubad-Dolenec v Prešernovi ulici.

lj I. splošno društvo jugoslovanskih vpokojencev v Ljubljani vabi na društveni shod v torek, dne 6. maja 1919 ob 4. uri popoldne v Novo ulico št. 5. Pri tej priliki bo med 3. in 4. uro razdelitev članskih izkaznic in upisovanje novih članov. Veliko število v malo dneh vpisanih članov kaže dovolj, kako potrebna in koristna je združitve k samopomoči; zato vabimo vpokojene aktivne služabnike, pristopite točno v splošno in svojo korist! V slučaju slabega vremena se vrši shod naslednji dan lepega vremena ravno tam in ob isti uri. Predsedstvo.

Nainovejš.

KRIK IZ TRPEČEGA KOROTANA.

LDU. Deželna vlada za Slovenijo je prejela iz Doberle vasi nastopno brzojavko: Več kot 5000 koroških Slovencev, zbranih dne 27. aprila v Doberli vasi, prosi nujno pomoči za rojake, ki ječijo pod vedno hujsko strahovladno podivjanih nemških tolpe. Zahtevajo, da se takoj zasede ves slovenski Korotan do Šmohorja in tako rešijo naši bratje. Ogorčeno protestirajo proti nenasitnemu laškemu imperikalizmu, ki baje zahteva delitve slovenske Koroške v dva dela ter hoče tako podjarmiti ponosno in zavedno slovensko ljudstvo okraja beljaškega. Nikdar in z nobenim pogojem ne pripustimo delitve slovenskega Korotana, ki mora priti v celoti pod Jugoslavijo. — Občine in Narodni sveti slovenskega Korotana. — Poljanec, predsednik shoda.

MIROVNI POSVET IN ITALIJA.

LDU. Berlin, 30. aprila. (DKU.) »B. Z. am Mittag« javlja iz Zeneve: Ameriško časopisje razpravlja o vprašanju, kaj bi se zgodilo, če bi Italija ostala trdovratna. »Evening Post« piše: Če bi Italija poskusila približati se Nemčiji in sklenila poseben mir, bi bile posledice zelo resne. Sicer Italija ne bi brez drugega storila kaj takega, toda vendar ne more noben narod ostati brez zaveznikov. Nekateri vplivni Italijani so pripravljani skleniti zvezo z Japonsko. Ker ima Anglija z Japonsko zvezo, smatra Italija sedanji čas za najbolj pripraven, da doseže isto.

LDU. Bern, 29. aprila. Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: Po vsej Italiji se uprizarjajo na miglaj iz Rima hrupne

manifestacije, s katerimi hoče Orlando opravičiti nepopustljivo zadržanje italijanske delegacije na mirovni konferenci. Kljub vsem poskusom italijanske propagande, prikazati omenjene demonstracije kot izredno važne in resne pojave, jih presoja neodvisno časopisje v zavezniških državah zelo ravnodušno in se ne da zamamiti. »Daily Mail« od 26. t. m. piše: Še nikoli Italija ni uprizorila takih manifestacij kot sedaj.

PRELIMINARNI MIR.

LDU. Lyon, 29. aprila. (Brezžično.) Pogodbo preliminarne miru bodo predložili nemškemu delegatom v petek ali v soboto zjutraj. Ministrski predsednik Clemenceau bo osebno izročil besedilo pogodbe grofu Brockdorff-Rantzau. Vsebinsa preliminarne miru bo objavljena najbrže šele v petek zvečer.

NEMSKI DELEGATI V PARIZU.

LDU. Pariz, 30. aprila. (DKU.) Agence Havas poroča: Kakor javlja »Petit Parisien«, bodo polnomočnost nemške delegacije pregledali v četrtek. Občinski svet je dal razglasiti po lepakih, naj se prebivalstvo za dobo pogajanj obnaša dostojno.

NOV KOMPROMIS.

LDU. Berlin, 30. aprila. (DKU.) »B. Z. am Mittag« javlja iz Zeneve: »Temps« opozarja na nevarnost srbsko-italijanske vojske in predlaga, naj se jadransko vprašanje reši na ta način, da se Italiji pripisna Reka, dočim bi se Senj izgradil kot pristanišče za Jugoslavijo.

ZASEDANJE MAZARSKE.

LDU. Budimpešta, 30. aprila. (DKU.) OKU javlja: Dne 29. t. m. so zavzeli Srbi in Francozi Hedmezö-Vasarhely. Romuni pa Szentos, Kun-Szentmarton in Mezötur. Naše čete so se umaknile pri Kis Ujzallas. Severovzhodno od Tisafüred ležeče kraje onkraj Tise smo zapustili. Naše čete v okolici Kegeyves-Alsomihály so Čehi potisnili proti Satoralyaujhely. V dolini Hernada so se približali Čehi Zsikce in Sajó, v dolini Dolite pa kraju Sajó-Szentpeter, zahodno odtoč pa so dosegli Kutrek-Panrevo in Rima-Szőz. Del naših čet je še nediscipliniran, drug del pa je že bolj discipliniran. Na drugih frontah neizpremenjeno.

SOCIALIZACIJA NA OGRSKEM.

LDU Budimpešta, 29. aprila. (Brezžično.) Da zavaruje pravično in redno razdelitev blaga, posebno konsumnega, je ogrska vlada odredila, da prevzame v lastno upravo trgovine na drobno. Obenem je socializirala tudi fotografske obrate in posredovalnice za službe v družini.

Vozni red.

Proga Dravograd-Meža-Celje. Počenši s 5. majem t. l. izostaneta na progi Dravograd-Meža-Velenje mešana vlaka št. 1885 in 1888 ter se mesto istih upeljeta dnevno redno vlaka št. 1847 in 1846a. Na progi Velenje-Celje se opustita dosedanja popoldanska mešana vlaka št. 1888 in 1899a ter se uvedeta dnevno redno vlaka 1846a in 1847a.

Vlak št. 1847 odhaja iz Dravograda-Meže 12.02 pop. in prihaja v Velenje 1.32 pop. Vlak št. 1846a odhaja iz Celja 1.20 pop. prihaja v Velenje 2.48 pop., — odhaja 2.53 pop. in prihaja v Dravograd-Mežo 4.30 pop. Vlak št. 1847a odhaja iz Velenja 4.40 pop., prihaja v Celje 6.06 pop.

Vlaka št. 35a iz Maribora in 36a iz Ljubljane imata v Celju popoldne zvezo na vlak št. 1846a, slednji ima zvezo v Dravograd-Meži na vlaka št. 414 in 419 proti Mariboru in Velikovu. Vlak št. 1847a ima zvezo v Celju na vlak št. 39 v Ljubljano in 42 v Maribor.

Prosveta.

pr Naše gledališče. V nedeljski številki prinesemo pogovor našega gledališkega poročevalca z g. Hinkom Nučičem o našem gledališču, predvsem o drami.

pr Delavska predstava v opernem gledališču. Sinoči so peli pred polno hišo delavcev Smetanovo opero »Prodana nevesta«. Predstava je bila otvorjena s tem, da je orkester zaigral marzeljezo, ki jo je občinstvo pozdravilo z aplavzom. Igralci so sprejeli v hvaležno priznanje cvetja in velik zelen venec z rdečimi travkami.

pr Revček Andrejček. Kat. društvo rokodelskih pomočnikov je bilo do zadnjih dni matični panj za slovenske igralce. V naši kulturni zgodovini ima važne zasluge za slovensko dramo, kajti dalo nam je Verovška in dr., kar moramo enkrat povedati. Tudi sedaj štejemo igre njegovega dramatičnega odseka med najboljše diletantske prireditve. Veselje imajo in se potrudijo, kar se je tudi videlo pri nedeljski predstavi. Režiser Vrančič je sam igral naslovno vlogo, za Novakom Anžetom najboljša moč, samo nekoliko jokav je bil, dočim je bil Anže tak vaški tepček, da ga bodo otroci nadlegovali na cesti: nekoliko

železne peti,
razni leseni in železni modeli za
stopnice, robne kamne, okvirje
za vodnjake, lijkake itd., itd.
hko ogleda
ka cesta (nasproti artilerijske vlačalnice)